

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17
עש"א 35061-06-17

בעניין: ד"ר רועי אברמוביץ

המערער בעש"א 39464-04-17

ד"ר זאב לויטס

המערער בעש"א 35061-06-17

נגד

**1. ועדה מיוחדת לפי סעיף 44(א')
לפקודת הרופאים**

**2. כב' השופט (בדימוס) אמנון
סטרשנוב**

3. משרד הבריאות

המשיבים

**ב"ע המערער בעש"א 39464-04-17: עו"ד ערן קייזמן
ב"כ המערער בעש"א 35061-06-17: עו"ד חדזה לוי
ב"כ המשיבים: עו"ד שני ינאי**

פסק דין

1. לפניי שני ערעורים לפי סעיף 47 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], תשל"ז-1976, נגד החלטתו מיום 27.3.17 של משיב 2, אליו הואצלו סמכויותיו של שר הבריאות לפי הפקודה. בהחלטה זו קיבל משיב 2 את המלצת ועדת המשמעת הפועלת לפי הפקודה, וקבע כי יש להרשיע את המערערים בעבירה של גילוי חוסר יכולת ורשלנות חמורה במילוי תפקידם כרופאים מורשים, לפי סעיף 41(3) לפקודה. משיב 2 הורה על התליית רישיון הרופא של המערער בעש"א-39464-04-17, ד"ר רועי אברמוביץ, לתקופה של שישה חודשים, ועל התליית רישיון הרופא של המערער בעש"א 35061-06-17, ד"ר זאב לויטס, לתקופה של שנה.

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

העובדות

2. ד"ר רועי אברמוביץ (להלן: **"מערער 1"**) הוא רופא מורשה אשר שימש במועד הרלבנטי לענייננו כרופא ילדים במלר"ד (המחלקה לרפואה דחופה) ילדים בבית חולים הלל יפה בחדרה. ד"ר זאב לויטס (להלן: **"מערער 2"**) שימש במועד הרלבנטי כרופא תורן אף-אוזן-גרן בבית החולים.
3. ביום 17.4.14 בסביבות שעה 02.38 הגיע הנער [REDACTED] בן 15, בליווי הוריו, לחדר מיון ילדים בבית החולים, עקב קשיי בליעה, תחושת נפיחות בגרון, קשיי נשימה וצרידות, שהחלו כשלוש שעות קודם להגעתו לבית החולים.
4. הנער נבדק על ידי מערער 1 שהיה באותו לילה רופא תורן בחדר מיון ילדים. באותה עת היה מערער 1 מתמחה ברפואת ילדים בעל ותק של 3 שנים בהתמחות. מערער 1 מצא שהבדיקה הגופנית תקינה פרט לאודם בגרון, ללא מצוקה נשימתית. הוא התייעץ בטלפון עם מערער 2, שהיה רופא א.א.ג. תורן באותו לילה, וביקש ממנו לבדוק את הנער. מערער 2 נעתר לבקשה, והוא ביקש ממערער 1 לשלוח את הנער אליו לבדיקה, לאחר שהנער יבצע תחילה צילום רנטגן של הצוואר. בטופס ההזמנה לייעוץ כתב מערער 1 למערער 2: **"נא בדיקתך וביצוע סיב אופטי בשאלה של בצקת או גורם חסימתי אחר לדרכי אוויר"**.
5. בהתאם לבקשת מערער 2, מערער 1 שלח את הנער לבצע צילום רנטגן. הצילום בוצע בשעה 03: 31, ובסמוך לאחר מכן הוא פוענח על ידי רופאה תורנית באגף דימות. תוצאת הצילום והפיענוח הייתה **"אפיגלוטיס מאוד מעובה"**, שמשמעותו אבחנה הנחשבת כמקרה חירום רפואי שללא טיפול מיידי (אינטובציה), יכול לגרום לחסימת קנה הנשימה, חנק ומוות. (אפיגלוטיס הוא מכסה הגרון הסוגר את המעבר מחלל הלוע והפה אל קנה הנשימה בעת בליעת מזון). הפיענוח הוזן למחשב בית החולים בשעה 03: 47.
6. בשעה 03: 49 הנער הגיע לבדיקה אצל מערער 2. המערער לא עיין בתוצאת הצילום שהוא עצמו ביקש לבצע, והוא לא בדק את הנער בסיב אופטי כפי שהתבקש לעשות על ידי מערער 1. מערער 2 קבע כי מדובר ב"פרינגיטיס ויראלי" (דלקת גרון), ושלח את הנער בחזרה לחדר מיון בהמלצה על טיפול באינהלציה של סטרואידים ומעקב.

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

7. עם שובו של הנער לחדר המיון לאחר אבחנתו של מערער 2, החליט מערער 1 לשחרר אותו לביתו ללא טיפול נוסף. מערער 1 לא בירר מה הייתה תוצאת הצילום אליו הוא שלח את הנער, והוא לא בירר האם מערער 2 בדק את הנער באמצעות סיב אופטי, כפי שמערער 1 ביקש ממנו לעשות. בעותק הנייר של מכתב השחרור עליו חתם מערער 1, הושתל באופן אוטומטי פיענוח הצילום ("אפיגלוטיס מאוד מעובה"), ואולם מערער 1 לא עיין בו. וכך קרה שהמערער חתם על מכתב שחרור בו מופיע ממצא חמור ומדאיג המחייב טיפול מיידי, מבלי שהמערער היה מודע לכך.

8. כשעתיים לאחר ששב לביתו, התלונן הנער על מחנק והתמוטט. הוא הובהל ליחידה לטיפול נמרץ בבית החולים, אך למרות טיפול אינטנסיבי שניתן לו, הוא נפטר ביום 29.4.14.

הקובלנה

9. המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' אפק, הגיש ביום 17.12.15, קובלנה נגד שני המערערים. בקובלנה נטען, כי בטיפולם בנער הם גילו חוסר יכולת ורשלנות חמורה במילוי תפקידם, כאמור בסעיף 41(3) לפקודת הרופאים [נוסח חדש], תשל"ז-1976.

10. באשר למערער 1 נטען, כי הוא התרשל בכך שכאחראי על הטיפול בנער הוא חתם על מכתב השחרור ללא התייחסות ראויה לממצאי הצילום שהצביעו על "אפיגלוטיס מאוד מעובה"; ומבלי שבדק את תוצאות בקשתו ממערער 2 לבצע בדיקה בסיב אופטי, על מנת לבדוק בצקת או גורם חסימתי אחר לדרכי האוויר של הנער.

11. באשר למערער 2 נטען, כי הוא התרשל בכך שלא התייחס לבקשתו של המערער 1 לבצע בדיקה בסיב אופטי; בכך שלא עיין בתוצאות הצילום שהוא עצמו ביקש לבצע; ובכך שלא התייחס לתלונות הנער שהיו רשומות ברישום הרפואי של מיון ילדים.

12. יש לציין, שכנגד הרופאה התורנית באגף דימות הוגשה קובלנה נפרדת. במועד בו הערעור נדון לפניי, הדיון בקובלנה זו עדיין לא הסתיים. הטענה המועלית כלפי הרופאה היא, "שלמרות אבחנה ברורה של *acute epiglottitis*, המחייבת דיווח טלפונית מיידי לרופא המטפל, הנקבלת הסתפקה ברישום הפיענוח במערכת הממוחשבת בלבד ולא דיווחה טלפונית לד"ר אברמוביץ או דר' לויטס כדי להעיר תשומת ליבם לממצא המסכן חיים באופן מיידי" (סעיף

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17
עש"א 35061-06-17

12 לכתב הקובלנה שהוגש נגד הרופאה, ואשר צורך כנספח ט' להודעת הערעור של מערער 2).
אך מובן שלא אתייחס בצורה כלשהי לשאלת האחריות של הרופאה מאגף הדימות.

דו"ח ועדת המשמעת בשאלת האשמה

13. בעקבות הגשת הקובלנה מינה שר הבריאות ועדת משמעת כדי לדון בה. חברי הוועדה היו:
ד"ר יוסי בר; פרופ' יוסף אלדן; ועו"ד משה מרבך. לאחר ששמעה עדויות וקיבלה מסמכים,
הוציאה הוועדה ביום 12.2.17 דו"ח מקיף ומפורט בסופו הביאה את המלצתה כי יש להרשיע
את שני המערערים במיוחס להם בכתב הקובלנה.

14. באשר למערער 1 קבעה הוועדה, בין היתר דברים אלה:

"51. העובדות באשר לדרך התנהלותו של הנקבל מס' 1 אינן שנויות במחלוקת.
הוא לא גילה ענין מה עלה בגורל בקשתו לביצוע סיב אופטי, לא עקב אחר
תוצאות צילום הצוואר הדו צדדי, לא עיין במסמכי השחרור עליהם חתם
ואשר בהם נקבע ממצא פתולוגי קשה בעקבות הצילום האמור. כל זאת בתום
שעתיים בלבד בהם שהה הנער בבית החולים, עד לשחרורו לביתו. הנקבל מס'
1 רואה בנקבל מס' 2 את הגורם הסוברני להחליט בדבר ביצוע בדיקות אלה
והמעקב אחר תוצאותיהן ומכאן הנחתו כי בדיקות אלה אכן בוצעו וכי הייעוץ
שנתן הנקבל מס' 2 מושתת עליהן. בכך שגה הנקבל מס' 1 מקום שמוטלת
הייתה עליו החובה לעקוב אחר ביצוע הצילום ופיענוחו, ללא קשר לייעוץ
שניתן על ידי הנקבל מס' 2. הוא הדין לעניין חובתו לעקוב מקרוב אחר ביצוע
בדיקת סיב אופטי ולו לצורך הידיעה אם בדיקה כזו אכן בוצעה בפועל. בעמדה
זו מתזיקים הרופאים שהעידו בפנינו והיא נתמכת באורח חד משמעי על ידי
הרופאים חברי הוועדה ועל ידי הרופאים חברי ועדת הבדיקה. הגדיל הנקבל
מס' 1 לעשות משלא טרח לעיין באותם עמודים מודפסים ספורים של מסמכי
השחרור בהם הופיעו ממצאי הצילום ופיענוחו.

....

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

53. ... חובת הנקבל מס' 1 לעיין במסמכי השחרור של הנער ובכללם פיענוח הצילום שנעשה לו – מקבלת משנה תוקף משלא הייתה בפניו כל אינדיקציה לכך שהנקבל מס' 2 אכן התייחס, בדרך זו או אחרת, לשתי הפעולות שביצעו התבקש. נהפוך הוא. היה לו בסיס מספיק להגעה למסקנה כי פעולות אלה כלל לא בוצעו, בהיעדר הערה כלשהי בעניין זה בסיכום הייעוץ של נקבל מס' 2, וכי בהיעדרן ספק רב אם ניתן היה להגיע להערכה רפואית נכונה בדבר המשך הטיפול בנער או שחרורו. הדבר חייב את הנקבל מס' 1 למשנה ערנות וזהירות קודם שיקבל החלטה מושכלת כאמור. בנסיבות אלה היה הברור הרפואי עליו היה אחראי שטחי ובלתי מקצועי, נוגד סטנדרטים מקובלים, וככזה סלל את הדרך להתדרדרות במצבו של הנער ולתוצאה הקשה, בהיותו בלתי מודע במידה מספקת למימוש האחריות המוטלת עליו כרופא אחראי לאבחון תלונות הנער ולטיפול בו, ברמה מקצועית ראויה. טענתו לעניין האפשרות כביכול שהייתה קיימת בידיו להסתמך באופן טוטאלי על הייעוץ שניתן על ידי הנקבל מס' 2 וכזו פוטרת אותו ממעקב אחר תוצאות בדיקות שאמורות להיות, לטענתו, בתחום הסמכות המקצועית ושיקול הדעת הבלעדי של הנקבל מס' 2 ומאחריות למיצוי מלא של הברור הרפואי – נדחת על ידינו מכל וכל. שום נסיבות, גם לא כזו הנוגעת למילות עידוד או ליצירת אווירה מצד אבי הנער, לטענתו, להביא לשחרור בנו מבית החולים – עובדה המוכחשת על ידי האב בתקיפות – לא היה בה כדי להפחית מאחריותו של הנקבל מס' 1 לבצע הערכה כללית של מצבו הקליני של הנער לאחר שוודא כי יש בידיו כל המידע הרפואי הרלוונטי הנחוץ לכך.

15. באשר למערער 2, הוועדה דחתה את הטענה של מערער זה כי בעת שהנער הגיע אליו לבדיקה הייתה קיימת מניעה טכנית לעיין בצילום הרנטגן ובפיענוח שלו. הוועדה גם דחתה את טענת מערער 2 כי הוא ביקש מהנער לשוב אליו לאחר שיעשה אינהלציה בחדר מיון, מתוך הנחה שבינתיים יעלה בידו של המערער לצפות בצילום ובפיענוח שלו. וכך, בין היתר, כתבה הוועדה בחוות הדעת שלה:

"54. התנהלותו של הנקבל 2 זכתה אף היא לביקורת נוקבת מצד חברי ועדת הבדיקה. בהליך שבפנינו מצאנו כי היה לכך בסיס מוצק, הן בתומר הראיות והן משמיעת הראיות. שוכנענו גם אנו כי נוסח סיכום הייעוץ שלו אינו מותיר כל מקום לספק בדבר סופיות מעורבותו בהליך האבחון וכי כל ניסיונו לצקת

בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

בו כוונה כביכול לפיה הוא המתין לחזרת הנער אליו מן המיון על מנת לראות הצילום ולהשלים את הליך האבחון – נעדר כל בסיס ראייתי וקרוב לוודאי שכל כולו בא לעולם מעת שנערך להכין את הגנתו בהליך זה. אנו דוחים מכל וכל את גרסתו לפיה ציפה לחזרתו של הנער אליו מחדר המיון. בראשו בראשונה, משום שלא היה כל אזכור לכוונה זו, ולו ברמז, בסיכום הייעוץ שלו כפי שהתחייב בנסיבות העניין. נהפוך הוא. בנוסח אין כל ביטוי לספק באשר לאבחנה הקלינית שלו ועניין הצורך בהחזרת הנער אליו כמו גם הצורך בראיית הצילום וביצוע בדיקה באמצעות סיב אופטי אפילו לא נרמז בו. אנו דוחים גם את גרסתו לעניין דברים שאמר בנושא זה לאבי הנער, לפיהם הוא הבהיר לאב כי הוא ממתין לחזרת הבן אליו על מנת שישלים את הליכי הבדיקה והאבחון.

55. אנו מאמצים לחלוטין וללא סייג את עדותו של האב בפנינו גם בנושא זה וקובעים כי אין כל בסיס לגרסתו של הנקבל מסי' 2 לפיה הוא טרם סיים את הייעוץ וממילא טרם הספיק לראות את הצילום שפיענוחו היה מצוי כבר ברשת המחשבת עוד בטרם סיים להקליד את סיכום הייעוץ שלו. למותר לציין שהנקבל מסי' 2 גם לא בדק את תוצאות הצילום בשלב מאוחר כלשהו עד שחרורו של הנער מבית החולים וגם לאחר מכן. בנסיבות אלה אנו קובעים כי הנקבל מסי' 2 לא קיים סטנדרטים רפואיים מקובלים בהליכי אבחון של מטופלים והפר בכך מחויבות בסיסית שלו כרופא לוודא שיהיה בפניו כל המידע הרפואי הרלוונטי על מנת לבסס עליו באופן מקצועי ואמין חוות דעת שלו באשר למצבו הקליני האמתי של הנער. התנהלות זו תרמה את חלקה להתדרדרות במצבו של הנער, עד למותו. גם הסבריו באשר לאי עריכת בדיקת בסיב אופטי לא הניחו את דעתנו. למצער, עדותו של הנקבל מסי' 2 בפנינו הייתה בלתי מהימנה בעינינו.

16. סוף דבר, הוועדה קבעה כי הונחה לפנייה תשתית ראייתית מוצקה לפיה יש מקום להרשיע את שני המערערים בגילוי חוסר יכולת ורשלנות חמורה במילוי תפקידם כרופאים מורשים, כאמור בסעיף 41(3) לפקודת הרופאים, וכי: *"בהתנהלות מקצועית ראויה ובמתן תשומת לב מספקת – ניתן היה למנוע את התוצאה הטראגית"*.

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

אמצעי משמעת

17. בדו"ח משלים מיום 19.3.17 לעניין אמצעי המשמעת שיש להטיל על כל אחד מהמערערים, הדגישה הוועדה שוב את הכשל המקצועי החמור שאפיין את התנהלות המערערים.
18. בטיעוניו לעונש ביקש ב"כ מערער להתחשב בכך שמרשו היה מצוי בשלב התמחות, חסר ניסיון מספיק, כאשר עליו להתמודד עם מספר רב של חולים בחדר המיון בשעת לילה מאוחרת. ב"כ המערער טען, כי המערער עבר תקופה קשה מאז האירוע הטראגי וכי הוא חש ייסורי מצפון קשים הפוגעים בתפקודו היומיומי ואף בחיי המשפחה שלו. ב"כ המערער הצביע על דאגתו של המערער מדחייה אפשרית בקבלת תואר מומחה לנוכח ההליך בתיק זה. ב"כ המערער ביקש להסתפק באמצעי משמעת של נזיפה בלבד.
19. אשר למערער 2 ציינה באת-כוחו כי הוא בן 2; כי עלה ארצה מאוקראינה בשנת 1990; כי **מצבו הכלכלי קשה** כמו-כן נטען, כי מנהל בית חולים הלל יפה הורה על הפסקת עבודתו, וכי התליית רישיונו של מערער זה לא תאפשר את חזרתו לעבודה. אף באת כוח מערער 2 ביקשה להסתפק בהטלת עונש של נזיפה. במסגרת טיעוניו של מערער 2 הוגש לוועדה מכתבו של ד"ר ברטל, מנהל יחידת א.א.ג. וניתוחי ראש-צוואר בבית חולים "פוריה", בו כתב ד"ר ברטל דברים אלה: **"ביום פקודה, מן הראוי לשים על כפות המאזניים את המקרה בגינו קבעה הוועדה הנכבדה את אשמתו, אל מול עשרות השנים בהן עבד ביום ובלילה במסירות עצומה והציל חיים"** (סעיף 147 להודעת הערעור של מערער 2).
20. לגבי שני המערערים ניתנו חוות דעת חיוביות, בין בכתב ובין בעל פה.
21. לאחר ששקלה את מכלול נסיבות המקרה הגיעה הוועדה למסקנה כי לנוכח חומרת התנהלותם של שני המערערים, יש להשית על כל אחד מהם עונש של התליית רישיון, ואין להסתפק באמצעי משמעת של נזיפה. הוועדה ציינה בחוות דעתה כי **"עד עתה מרחפת תוצאה זו מעלינו כעננה כבדה, מקום שנער מגיע עם הוריו לחדר מיון לצורך אבחון וטיפול ולא נוקף זמן רב ותחת זאת הוא משיב את נשמתו לבוראו"**.
22. הוועדה ציינה בחוות דעתה את התרשמותה כי מערער 1 נטל אחריות על התנהלותו והפנים את הלקחים ממנה. הוועדה ציינה, כי מן העדויות עולה כי אכן עברה ועדיין עוברת על מערער 1 תקופה קשה וכי הוא עדיין חווה את ההשלכות הקשות של האירוע נשוא הליך זה. הוועדה

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17
עש"א 35061-06-17

הוסיפה וציינה ביחס למערער 1, כי מדובר באדם צעיר הנמצא בתחילת דרכו המקצועית אשר רצופה במכתבי הערכה והכרה בתכונותיו הטובות כאדם וכרופא.

23. מנגד, הוועדה לא מצאה כי מערער 2 הפנים את לקחו וכי הוא נטל אחריות על התנהלותו. במקום זאת, הוא המשיך לדבוק לאורך ההליך בגרסתו העובדתית אותה הוועדה דחתה, תוך שהביעה דעתה על חוסר מהימנות גרסתו של המערער. בנוסף ציינה הוועדה כי להתנהלותו של מערער 2 היה משקל רב ביצירת הנסיבות שהביאו גם לכשל המקצועי של מערער 1. לדעת הוועדה, בשלושת אלה העמיד עצמו מערער 2 ברף ענישה חמור יותר מזה של מערער 1.

24. סוף דבר, הוועדה המליצה להטיל על מערער 1 אמצעי משמעת של התליית רישיון למשך שלושה חודשים, ולגבי מערער 2 המליצה הוועדה להתלות את רישיונו למשך חמישה חודשים.

החלטת משיב 2

25. בהחלטתו מושא הערעורים שלפניי קבע משיב 2, כי הוועדה שקלה נכוחה את העדויות ואת הראיות שהושמעו והוצגו לפניו, בהמליצה להרשיע את שני המערערים במיוחס להם בכתב הקובלנה. לפיכך מצא משיב 2 לסמוך את ידיו על ההמלצה, *"המבוססת על תשתית ראייתית מוצקה ביותר"*. משיב 2 קבע בהחלטתו, כי התעלמות שני המערערים מתוצאות הצילום שהצביעו על *"אפיגלוטיס מאוד מעובה"*; אי עריכת בדיקה עם סיב אופטי שהיה בה כדי לגלות את חסימת קנה הנשימה; ושחרור הנער לביתו *"כלאחר יד"* – מצביעים, על חוסר יכולת בסיסית ורשלנות רבתי, *"שלא לומר מזיזות ועצימת עיניים, מצד שני הנקבלים גם יחד"*. משיב 2 הוסיף וקבע בהחלטתו, כי מדובר ברשלנות רפואית מקצועית מהדרגה הגבוהה ביותר, כאשר אין ספק כי ביתר תשומת לב היה ניתן לבצע בנער, עם הגיעו לבית החולים ועל פי ממצאי הצילום, פעולת אינטובציה פשוטה, ובכך קרוב לוודאי, להציל את חייו. עוד הוא קבע, כי התנהלותם והתנהגותם של שני המערערים במקרה זה, *"מתקרבת לא במעט, לכלל עבירה פלילית של גרימת מוות ברשלנות"*.

26. משיב 2 הגיע לכלל מסקנה, כי לנוכח חומרת המקרה ותוצאותיו, אמצעי המשמעת שהומלצו על ידי הוועדה הינם קלים ביותר; אינם עומדים ביחס הראוי לחומרת התנהלותם של המערערים ומעשיהם; ועל כן יש מקום להחמיר בענישתם. משיב 2 קיבל את עמדת הוועדה כי יש לערוך הבחנה בין העונש שיש להטיל על כל אחד מהמערערים. משיב 2 החליט להטיל

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

על מערער 1 אמצעי משמעת של התליית רישיון למשך שישה חודשים, ועל מערער 2 אמצעי משמעת של התליית רישיון למשך שנה אחת.

27. מכאן הערעורים שלפניי המופנים הן נגד הקביעה שהמערערים עברו עבירת משמעת, והן כנגד מידת העונשים שהוטלו על כל אחד מהם. להלן אדון בנפרד בערעורו של כל אחד מהמערערים. תחילה אדון בערעורו של מערער 2, ואחר כך אדון בערעורו של מערער 1.

ערעורו של מערער 2

28. בשונה מהערעור שהוגש על ידי מערער 1, הערעור של מערער 2 בשאלת ההרשעה מופנה נגד הקביעות העובדתיות שנקבעו ביחס אליו על ידי ועדת המשמעת ואומצו על ידי משיב 2, ולא נגד הקביעות הנורמטיביות של הוועדה והמשיב. במישור הנורמטיבי מערער 2 מסכים, ואף מציין זאת בהדגשה, "שלמערער ברור ללא כל ספק כי חובה על רופא לבדוק צילום שהוא עצמו ביקש! כן ברור למערער כי יש לתת משקל משמעותי לבקשה לבדיקה באמצעות סיב אופטי!" (סעיף 53 להודעת הערעור. ההדגשה במקור – א.ר.).

29. מערער 2 טוען, כי ועדת המשמעת ומשיב 2 טעו בכך שדחו את טענתו כי בעת שהנער נבדק על ידו הוא ניסה לראות את הצילום במערכת הממוחשבת, אך מסיבה טכנית או אחרת הוא לא הצליח לפתוח את הצילום במערכת. מערער 2 מוסיף וטוען, כי ועדת המשמעת ומשיב 2 טעו גם בכך שדחו את טענתו כי לאחר שלא הצליח לצפות בצילום הרנטגן, הוא שלח את הנער למיון ילדים לשם טיפול באינהלציה עם סטרואידים ובירור לחצי דם גבוהים אליהם שם לב כשבחן את תיק המיון, תוך שהבהיר לנער ולאביו כי לאחר ביצוע האינהלציה עליהם לשוב אליו בתקווה שעד עז יוכל לראות את הצילום ולהחליט אם יש מקום לערוך בדיקה בסיב אופטי ולהשלים את האבחון.

30. לא מצאתי מקום להתערב בקביעות העובדתיות שנקבעו על ידי ועדת המשמעת. כפי שהמערער עצמו מציין בערעורו, אין זה מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בממצאים עובדיים שנקבעו על ידי הערכאה המבררת (סעיף 49 להודעת הערעור). דברים אלה יפים במיוחד במקרה כמו זה שלפנינו, בו מקריאת חוות הדעת של ועדת המשמעת עולה, כי הוועדה עשתה מלאכה מעמיקה ויסודית.

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17
עש"א 35061-06-17

31. החלטת ועדת המשמעת לדחות את טענות מערער 2 במישור העובדתי, מבוססת היטב בחומר הראיות והיא נשענת בין היתר על אלה ;
32. **ראשית**, ב"סיכום הייעוץ" אותו כתב מערער 2 ואשר הופנה לחדר המיון אין כל אמירה על כך שמדובר ב"סיכום ביניים" וכי המערער הורה לנער לשוב אליו לצורך השלמת האבחון לאחר שיבצע אינהלציה בחדר מיון. המערער מבקש לבסס את טענתו בעניין זה על כך שכתב ב"סיכום הייעוץ" כי "**קרוב לוודאי מדובר בפרויקטים ויראליים**" וכן כתב את המילה "**מעקב**". אלא שטענת המערער אינה משכנעת. העובדה שהאבחון שנעשה על ידי המערער היה ברמה של "קרוב לוודאי" ולא ברמה ודאית אינה מלמדת על כך שהמערער לא סיים את האבחון וכי הוא הורה לנער לשוב אליו לצורך השלמת האבחון. ובאשר למילה "**מעקב**" – יותר מתקבל על הדעת שכוונת המערער הייתה שלאחר שחרורו מבית החולים הנער יהיה במעקב בקהילה, ולא כי לאחר שיהיה בחדר המיון הנער יחזור למערער לצורך מעקב על ידו. כך עולה מקריאת המסמך וכך הובנו הדברים על ידי מערער 1, אשר לאחר שעייין ב"סיכום הייעוץ" שמערער 2 שלח אליו, ששחרר את הנער לביתו.
33. **שנית**, טענת המערער כי הוא הורה לנער לגשת לחדר מיון ולשוב אליו לאחר שיקבל שם אינהלציה, מתוך תקווה שבינתיים יתאפשר למערער לראות את צילום הרנטגן, נסתרה באופן ברור בעדותו של אבי הנער, אשר הוועדה רחשה לדבריו אמון. זאת בשונה מהתרשמותה הלא חיובית של הוועדה ממהימנות עדותו של מערער 2. בהודעת הערעור שהוגשה על ידו מנה מערער 2 מספר עניינים בעדות אבי הנער, אשר לטענת המערער מלמדים על כך שלא ניתן להסתמך על עדות האב. אלא שגם אם האב טעה או לא דייק בעניינים כאלה ואחרים (כגון בשאלה, האם מערער 2 פתח את המחשב), הרי שיש לסמוך על עדותו ביחס לשאלה העיקרית הנוגעת לענייננו והיא, האם מערער 2 אמר לאב לשוב אליו עם הנער לצורך השלמת האבחון. הדעת נותנת, שאם המערער היה אומר לאביו של הנער כי לא עלה בידו לצפות בצילום ולכן על הנער לשוב אליו לצורך השלמת האבחון, האב, שחרד לגורל בנו והביא אותו לבית החולים בשעת לילה מאוחרת, היה עושה זאת.
34. **שלישית**, מערער 2 לא המציא ראיה לכך, שבעת שבדק את הנער, משעה 03:49 ועד לשעה 03:53 (כפי שעולה מ"סיכום הייעוץ"), הייתה במערכת המחשב תקלה שמנעה ממנו לצפות בצילום הרנטגן ובפיענוח. נראה, לכאורה, כי ניתן היה לבסס טענה זו בעדות של איש טכני האמון על מערכת המחשב. סביר להניח, שאיש טכני בתחום זה היה יכול גם להתייחס לטענת המערער כי "**אין רופא שלא מכיר את התופעה, ביום וגם בלילה**" (סעיף 89 להודעת הערעור).

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17
עש"א 35061-06-17

35. **רביעית**, גם אם היה מקום לקבל את טענת המערער כי הייתה תקלה טכנית שמנעה ממנו לצפות בצילום ובפיענוח, לא ברור מדוע הוא לא ביקש מהנער ומאביו להמתין קמעה עד אשר התקלה תחלוף וניתן יהיה לצפות בצילום ובפיענוח, ותחת זאת הוא בחר לבדוק את הנער ולאבחן אותו מבלי שמידע חיוני מונח לפניו, מידע שהוא עצמו סבר כי דרוש לצורך האבחון (ר' סעיף 92 לעיקרי הטיעון מטעם המשיבים).
36. **וחמישית**, המערער עצמו אינו טוען כי בשלב מאוחר יותר, כאשר ניתן היה לצפות בצילום ובפיענוח (כפי טענתו), הוא אכן צפה בהם.
37. סיכום הדברים הוא, אפוא, שהחלטתי לדחות את ערעורו של מערער 2 בשאלת ההרשעה.
38. הוא הדין לגבי הערעור בשאלת העונש. ראשית יש לומר, כי המערערים לא הועמדו לדין אך בשל כך שהם טעו באבחון מצבו של הנער. אין מדובר במקרה שגרתי של "טעות באבחון". המערערים אמנם טעו באבחון מצבו של הנער, ואולם לא בשל כך הם הועמדו לדין. המערערים הועמדו לדין בעיקר בשל כך שהם לא שתו ליבם לצילום הרנטגן שנעשה לנער על פי בקשתם, ולפיענוח של צילום זה שאבחן את מצבו של הנער בצורה ברורה וחד משמעית. האבחון שנבע מהצילום היה, כי מדובר במקרה חירום רפואי המחייב טיפול מיידי. רשלנותם החמורה של המערערים התבטאה בעיקר בכך, שהם לא עיינו בצילום ובפיענוח של הצילום שהיה מונח לפניהם, ובכך הם מנעו מהנער טיפול רפואי מציל חיים. כל שהיה על המערערים לעשות הוא, לעיין בצילום שהם עצמם הזמינו. אילו היו עושים זאת, התוצאה הטראגית הייתה נמנעת.
39. מקובלת עליי המלצת ועדת המשמעת וקביעת משיב 2 כי יש להתלות את הרישיון של המערערים ואין להסתפק בנזיפה. גם מקובלת עליי המלצת ועדת המשמעת שאומצה על ידי משיב 2 כי יש להתלות את רישיונו של מערער 2 לתקופה ארוכה יותר מזו של מערער 1. כפי שציינה הוועדה, להתנהלותו של מערער 2 היה משקל רב ביצירת הנסיבות שהביאו לכשל המקצועי של מערער 1. אני סבור, כי הוועדה הייתה גם רשאית לתת משקל להתרשמותה בדבר חוסר מהימנות גרסתו של מערער 2, כמו גם להתרשמותה כי מערער זה לא הפנים את לקחו ולא נטל אחריות על התנהלותו.
40. כפי שצוין, הוועדה המליצה להתלות את הרישיון של מערער 2 לתקופה של חמישה חודשים, ואולם משיב 2 לא קיבל המלצה זו והעמיד את תקופת ההתליה על שנה אחת. אכן, מדובר בפער משמעותי, ואולם אין בעובדה זו כשלעצמה כדי להצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור. השאלה הניצבת לפניי במסגרת הליך זה היא, האם אמצעי המשמעת שהוטל על ידי

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

משיב 2 חורג באופן בלתי סביר מאמצעי המשמעת שהיה מקום להטיל על מערער 2. על כך יש להשיב בשלילה.

41. בפסק דין של בית המשפט העליון שניתן לאחרונה **ברע"א 2242/18 מ"י נ' ד"ר דניאל מאיר** (16.5.18) נדרש בית המשפט לשתי שאלות שהינן רלבנטיות לענייננו. השאלה האחת הייתה, באיזה אופן על שר הבריאות או מי שסמכויותיו הואצלו אליו להתייחס להמלצת ועדת המשמעת בדבר אמצעי המשמעת שיש להטיל על רופא. השאלה השנייה הייתה, באיזה אופן על בית המשפט אליו הוגש ערעור לפי סעיף 47 לפקודה להתייחס לאמצעי המשמעת שנקבע על ידי שר הבריאות או מי שסמכויותיו הואצלו אליו.

42. בפרשת **ד"ר מאיר** המליצה ועדת המשמעת בפני שר הבריאות להתלות את רישונו של הרופא לתקופה של חודש אחד. המלצת הוועדה לא התקבלה על ידי משיב 2 (אליו הואצלו סמכויות השר), והוא קבע כי יש להתלות את רישונו של הרופא לתקופה של שנה אחת. הרופא הגיש ערעור על החלטה זו, והערעור נדון בבית משפט זה (חברי, כב' השופט ר' יעקובי) שקבע, כי נקודת המוצא של שר הבריאות בבואו להטיל אמצעי משמעת על רופא היא, שיש לתת משקל רב להמלצת ועדת המשמעת, וכי סטייה מהמלצת הוועדה תיעשה על ידי השר רק במקרים חריגים. המדינה ערערה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, ובית המשפט העליון קיבל את ערעורה. בית המשפט קבע בפסק דינו, כי "מהוראות החוק עולה אפוא כי המלצת הוועדה אינה מחייבת את השר ושיקול הדעת הסופי באשר לאמצעי המשמעת נתון לו". בית המשפט העליון ציטט מפסיקה קודמת בה נקבע, כי "הסמכות לנקוט באמצעים כנגד רופא היא סמכותו של השר (סעיף 41 לפקודת הרופאים), והוועדה אינה אלא כלי עזר – אם כי בעל חשיבות רבה – לשר בגיבוש החלטתו" (ע"א 325/85 **ד"ר דוד בן צבי נ' שר הבריאות** (18.6.1985)).

43. באשר לשאלה השנייה שעניינה אמות המידה להתערבות בית המשפט בהחלטת שר הבריאות, אמר בית המשפט העליון דברים אלה:

"...השאלה שיש לבחון בערעור מכוח סעיף 47 לפקודה הינה "אם לגופה עומדת החלטתו של השר במבחן הביקורת" (ע"א 50/91 ד"ר אדגר סבין נ' שר הבריאות, פ"ד מז(1) 27, 34 (1993)). ויודגש – החלטתו של השר, ולא המלצת הוועדה. בהקשר זה ראוי להזכיר כי גדר ההתערבות

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

בהכרעותיו של השר מכוח סעיף 41 לפקודה מצומצם ומוגבל אך למקרים
בהם נפל משגה מהותי בשיקול דעתו:

"אמות המידה בדבר העונש ההולם ובדבר האמצעי הנדרש
בעקבות מעשה בלתי הולם נקבעות במידה רבה על-ידי
המסגרות המקצועיות עצמן, וזאת, כמובן, באותו היקף
שהותווה בחוק ועל-ידי המוסדות שהוסמכו לכך בדין. בשל
כך, ערכאה זאת לא תמהר להתערב בעונש משמעותי, אף
אם הוא סוטה לטעמה במידת מה לחומרה או לקולא. רק
סטייה מהותית לקולא או לחומרה, משגה מהותי בשיקול
הדעת או הטלת עונש המחטיא באופן ברור וגלוי את מטרתו
יצדיקו התערבותה של ערכאה זו. בנסיבות כאלה נדרש
בית-משפט זה לעניין כדי לכוון את ההתנהגות המקצועית
למסלול הראוי ולמנוע התגבשותן של אמות מידה מוטעות
או בלתי הולמות" (ע"א 412/90 ד"ר משה אליהו נ' שר
הבריאות, פ"ד מד(4) 422, 427 (1990))..." (סעיף 14
לפסק הדין).

44. נתתי דעתי לנסיבות חייו של המערער כפי שתוארו על ידו בהרחבה (סעיפים 127-133 להודעת
הערעור). ואולם נתתי דעתי גם לכך שרשלנותו של מערער 2 במקרה שלפנינו הייתה רשלנות
חמורה ותוצאותיה היו טראגיות. בהינתן כל אלה, אין לומר כי אמצעי המשמעת שהוטל עליו
על ידי משיב 2 הינו חריג בחומרתו.

45. נקיטת אמצעי ענישה ומשמעת כנגד רופאים מחייבת שקילת שיקולים הנוגעים לייחודו של
מקצוע הרפואה. הרופאים והצוות הרפואי כולו רואים בדרך כלל בעיסוקם משום שלחות
שמטרתה לעזור, להושיע ולרפא. לא אחת הם עושים לילות כימים, בתנאים קשים ובעומסים
כבדים כדי להביא רפואה ומזור. נהוג לומר כי "מי שלא עושה לא טועה". אחד הדברים
שמייחדים את מקצוע הרפואה הוא, שלעתים רבות אין יחס בין גודלה של הטעות לבין חומרת
התוצאה, גם כאשר רשלנות הרופא היא רשלנות חמורה. כך הוא הדבר במי שעיסוקם הוא
בחיים ממש. לא למותר יהיה להזכיר את הדברים שד"ר ברטל כתב לוועדה בשלב הטיעונים
לעונש, אותם הבאתי לעיל. לכך יש להוסיף, כי לא אחת הרופאים מייסרים את עצמם לנוכח
התוצאות הקשות של מעשיהם או מחדליהם. ואולם מן העבר השני, הרופאים והצוות הרפואי
הם אלה שבידיהם מפקידים בני הציבור את היקר להם מכל. את חייהם ואת בריאותם,
שלהם ושל היקרים להם. לפיכך מצפים הם כי הרופאים יעשו את כל שיש לעשות ואף מעבר

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

לכך כדי להביא רפואה ומזור, וכי הם יימנעו מכל טעות ותקלה. בני הציבור מצפים לכך שבעת הטיפול בבריאותם הם יהיו נתונים בידיים נאמנות ובטוחות. לכך יש להוסיף, כי הלכה פסוקה היא שהשיקול המרכזי בהליכים משמעתיים הוא הגנה על האינטרס הציבורי – הגנה על הציבור, שמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה. לפיכך נפסק, כי בהליכים ממין זה השיקול המרכזי שעל הגורם המחליט לשוות לגד עניו הוא אינטרס הציבור, בעוד שהשיקולים הספציפיים הנוגעים לרופא שנמצא חייב בדין המשמעתית הם שיקולים משניים בחשיבותם (סעיף 15 לפסק הדין בפרשת ד"ר מאיר).

46. נדרשת אפוא מלאכת איזון בין שיקולים סותרים שכל אחד מהם כבד משקל בפני עצמו. לא מצאתי כי משיב 2 טעה באופן בו שיקלל בין שיקולים אלה ובתוצאה אליה הגיע ביחס למערער 2. לפיכך, לא ראיתי להתערב בהחלטת משיב 2 בעניין אמצעי הענישה אותו הוא החליט להטיל על מערער זה.

47. סוף דבר. מהטעמים עליהם עמדתי החלטתי לדחות את הערעור שהוגש על ידי מערער 2, על שני חלקיו.

ערעורו של מערער 1

48. המערער לא חלק, וגם היום הוא אינו חולק על עובדות המקרה. הטענות שלו, וכך גם הערעור שהגיש, אינם במישור העובדתי אלא במישור הנורמטיבי.

49. לטענת מערער 1, בבואנו לבחון את אופן התנהלותו באותו לילה, עלינו לקחת בחשבון כי באותה עת הוא היה מתמחה צעיר וחסר ניסיון שעבד בתנאים קשים, שכן "העומס בחדר המיון הוא עצום, ועם העומס הזה מתמודד מתמחה שבהחלט יתכן שכבר ער כעשרים שעות, לעיתים מבלי שאכל, שתה או נח" (סעיף 54 להודעת הערעור). לטענת המערער, בחינת התנהגותו צריכה להתייחס למכלול ההתנהלות שלו בעניינו של הנער, ולא רק לאותם עניינים בהם ועדת המשמעת מצאה פסול בהתנהלותו. בהקשר זה נטען, כי מהראיות שהובאו לפני ועדת המשמעת עולה, כי יש קושי רב לאבחן את המחלה ממנה סבל הנער, בין משום שמדובר במחלה נדירה ובין משום שהבדיקה הקלינית שנעשתה לנער לא העלתה ממצאים שהצביעו על חומרת הבעיה ממנה הוא סבל. "לב ליבו של התיק מבחינה רפואית הוא מצבו הקליני של המנוח ונדירות המחלה ממנה סבל" (סעיף 61 להודעת הערעור). לטענת מערער 1, למרות

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

שהוא התרשם שמצבו הקליני של המנוח אינו מחייב זאת, הוא עדיין מצא לנכון להפנות אותו ליעוץ אצל רופא אף-אוזן-גרון (מערער 2), ומשזה אבחן כי המנוח סובל מדלקת קלה בלוע, דבר שהתאים לאבחנה המשוערת של מערער 1, הוא שיתרר אותו לביתו כשהוא מצייד אותו במכתב שחרור.

50. נקודת המוצא לדיון בעניינו של מערער 1 היא, שגם אם הסימנים הקליניים לא הצביעו על חומרת הבעיה, הוא סבר כי מצבו של הנער מצדיק התייעצות עם רופא אף-אוזן-גרון (מערער 2); כי יש מקום לערוך לנער צילום רנטגן לפני שייבדק על ידי מערער (כפי שמערער 2 ביקש); וכי יש מקום לבקש כי מערער 2 יבדוק את הנער באמצעות סיב אופטי. אמת, מערער 1 היה רשאי להסתמך על מכתב "סיכום הייעוץ" שנכתב על ידי מערער 2. ואולם חרף תפקידו החשוב של מערער 2 בהיותו מומחה אף-אוזן-גרון, מערער 1, ולא מערער 2, היה הרופא האחראי על הטיפול בנער. לפיכך, בנסיבות המקרה הנדון הוא לא היה רשאי להסתפק בקריאת "מכתב הייעוץ", בו לא הייתה כל התייחסות לצילום רנטגן או לבדיקה בסיב אופטי.

51. ועדת המשמעת קבעה כי השגיאה של מערער 1 התבטאה בכך שהוא לא בדק האם הצילום שהוא הורה שיעשה אכן נעשה, והוא לא בדק האם הבדיקה בסיב אופטי שהוא ביקש כי תיעשה אכן נעשתה. הוועדה ציינה בחוות דעתה כי "בעמדה זו מחזיקים הרופאים שהעידו בפנינו והיא נתמכת באופן חד משמעי על ידי הרופאים חברי הוועדה ועל ידי הרופאים חברי ועדת הבדיקה". הנה כי כן, הקביעה כי התנהלותו של המערער חרגה מהתנהלותו של רופא סביר נקבעה "באורח חד משמעי" על ידי רופאים הבקיאים בהוויית בתי החולים ואשר יודעים מהו סטנדרט הטיפול הרפואי הנדרש מרופא דוגמת מערער 1. יצוין, כי יו"ר הוועדה, ד"ר יוסי בר, הינו רופא ילדים בעל מומחיות נוספת בטיפול נמרץ ילדים, ואחד מחברי הוועדה, פרופ' יוסף אלידן, שימש במשך שנים רבות כמנהל מחלקת אף-אוזן-גרון בבית חולים הדסה עין-כרם (סעיף 83 לעיקרי הטיעון מטעם המשיבים).

52. לכך יש להוסיף את העובדה, שמערער 1 חתם על מכתב השחרור ושחרר את הנער לביתו מבלי שהמערער עיין במכתב השחרור במלואו ומבלי שקרא את האבחנה החמורה שהופיעה בו ואשר חייבה לטפל בנער טיפול דחוף ומציל חיים. וכך קרה שכשעתיים לאחר שהנער שב לביתו הוא התמוטט. המערער טוען כי פענוח צילום הרנטגן הושלם באופן אוטומטי למכתב השחרור וכי עומס העבודה לא אפשר לו לעיין במכתב במלואו. קשה לקבל טענה כי רופא חותם על מכתב שחרור מבלי לדעת מה כתוב בו. מכל מקום, במקרה הנדון חובתו של המערער לדעת האם הנער צולם ומה היו תוצאות הצילום נבעה מכך שהוא היה הרופא האחראי על הטיפול בנער. העובדה שמערער 1 חתם על המכתב מבלי להיות מודע לתוכנו החמור, רק

**בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופט אריה רומנוב**

עש"א 39464-04-17

עש"א 35061-06-17

מעצימה את תחושת ההחמצה על אובדנם של חיים צעירים. אילו המערער היה מעיף מבט במכתב עליו הוא חתם, לא היינו מגיעים עד הלום.

53. לא מצאתי שוועדת המשמעת ומשיב 2 טעו בקביעתם כי בהתנהלות המתוארת מערער 2 התרשל התרשלות חמורה. לפיכך, לא ראיתי מקום לקבל את הערעור בשאלת ההרשעה.

54. הוא הדין לעניין אמצעי הענישה שהוטל על ידי משיב 2. כאמור, השאלה הניצבת לפניי במסגרת הליך זה היא, האם אמצעי המשמעת שהוטל על ידי משיב 2 חורג באופן בלתי סביר מאמצעי המשמעת שהיה מקום להטיל על מערער 1, באופן המצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור. נתתי דעתי לכך, שכפי שקבעה הוועדה, להתנהלותו של מערער 2 היה משקל רב ביצירת הנסיבות שהביאו לכשל המקצועי של מערער 1; נתתי דעתי להתרשמות הוועדה על כך שמערער 1 מייסר את עצמו על התוצאה הקשה; נתתי דעתי גם לעובדה כי מדובר ברופא צעיר שמצוי בתחילת דרכו. ואולם חרף כל אלה, לא מצאתי שקיימת עילה להתערבות ערכאת הערעור בהחלטת משיב 2.

סוף דבר

55. מהטעמים עליהם עמדתי החלטתי לדחות את הערעורים שהוגשו על ידי שני המערערים, הן בשאלת ההרשעה והן בשאלת העונש. לנוכח העובדה שביצוע אמצעי המשמעת שהוטלו על המערערים עוכב לצורך הליך זה, אני קובע כי התליית הרישיונות תתחיל ביום 2.12.18.

56. המזכירות תשלח לצדדים העתק מפסק הדין.

ניתן היום, כ"ג חשוון תשע"ט, 01 נובמבר 2018, בהעדר הצדדים.

אריה רומנוב, שופט